

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра мови засобів масової інформації

Затверджено

на засіданні кафедри мови ЗМІ факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.)

Завкафедри мови ЗМІ –
проф. Марія Яцимірська

Силабус з навчальної дисципліни
«Культура усного мовлення»,
що викладається в межах
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ЖУРНАЛІСТИКА»

Другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 061 – **журналістика**

Львів – 2022

**Силабус курсу «Культура усного мовлення»
2022/2023 навчального року**

Назва курсу	Культура усного мовлення
Адреса викладання курсу	
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра мови ЗМІ
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	061 – Журналістика
Викладачі курсу	Конюхова Л. І. , кандидат філологічних наук, доцент кафедри мови ЗМІ
Контактна інформація викладачів	Lubokonuhova1965@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через zoom або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб виробити навички професійного мовлення. Тому в курсі представлено як огляд концепцій аналізу журналістського тексту, так і інструментів, які потрібні для професійного озвучення тексту.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «_Культура усної мови вибірковою дисципліною зі спеціальності _____ для освітньої програми _____, яка викладається в _____ семестрі в обсязі _____ кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни «_Культура усної мови» є ознайомлення студентів із нормами усної мови та вироблення навичок правильної вимови звуків, правильного наголошування слів, удосконалення методики побудови текстів, призначених для усних ЗМІ. Завдання курсу: 1) вивчити складники усної мови в ЗМІ; 2) засвоїти особливості побудови текстів для радіо й телебачення; 3) навчити студентів найважливіших орфоепічних норм та правил структурування текстів, призначених для озвучення; 4) навчити визначати причини авторських помилок; 5) ознайомити з базовою літературою навчального курсу
Література для вивчення дисципліни	Базова Конюхова Л. І. Основні норми української літературної вимови та наголошування / Л. І. Конюхова. – Львів : ПАІС, 2002. – 60 с. Конюхова Л. І. Українська мова в засобах масової інформації / Л. І.

Конюхова. Львів: ПАІС, 2012. – 116 с.
Пазяк О. М., Кисіль Г. Г. Українська мова і культура мовлення. – К.: Вища шк., 1995. – 239 с.
Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – К.: Знання, 291 с.
Сагач Г.М. Золотослів. - К., 1993. – 184 с.
Стівенс Мітчел Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 407 с.
Фаріон І. Українська норма: знищення, пошук, віднова. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2009.
Хоменко І. Еристика: мистецтво полеміки. – К., 2001.
Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста. – Львів: ПАІС, 2004. – 331 с.

Допоміжна

Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. – К.: Либідь, 1991. – 254 с.
Винницький В. Українська акцентна система: становлення, розвиток. – Львів, 2002
Вихованець І. Р., Єрмоленко С. Я., Сологуб Н. М., Щербатюк Г. Х. Українська літературна вимова: Словник- довідник. – К.: Наук. думка, 1973. – 450 с.
Головащук С. І. Українське літературне слововживання: Словник- довідник. – К.: Вищ. шк., 1995. – 319 с.
Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. – К.: Вища шк., 1995. – 192 с.
Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. – К.: Рідна мова, 2000. – 351 с.
Гринчишин Д. Г., Капелюшний А. О. та ін. Словник труднощів української мови. – К.: Рад. шк., 1989. – 336 с.
Гринчишин Д. Г., Капелюшний А. О., Сербенська О. А., Терлак З. М. Словник-довідник з культури української мови. – Львів: Фенікс, 1996. – 368 с.
Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. – К.: Рад. шк., 1986. – 222 с.
Інтонаційна виразність звукового мовлення. – К.: Вища шк., 1990. – 200 с.

Как вести себя в любой компании / Сост. В. В. Рафеенко. – Донецк: ПКФ «БАО», 1997. – 384 с.

Капелюшний А. О. Стилiстика й редагування: Практичний словник-довiдник журналіста. – Львiв: ПАiС, 2002. – 576 с.

Корніяка О. М. Мистецтво гречності. Чи вміємо ми себе поводити? - К: Либiдь, 1995. – 96 с.

Культура української мови: Довiдник / За ред. В. М. Русанiвського. – К.: Либiдь, 1990. – 304 с.

Лизанчук В. В. Не лукавити словом. – Львiв: Мiсiонер, 2003. – 560 с.

Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 260 с.

Орфоепічний словник української мови: в 2 т. – К.: Довiра, 2001. – Т. 1. –955 с.

Орфоепічний словник української мови: в 2 т. – К.: Довiра, 2001. – Т. 2. – 985 с.

Пиз А.Язык телодвижения. Как читать мысли других по их жестам. – М.,1995. – 396 с.

Рюкле Х. Ваше тайное оружие в общении (мимика, жест, движение). – М.: Высшая шк., 1996. – 200 с.

Сковорода Г.С. Твори: В 2 т. - К., 1972.

Сопер П.А. Основы искусства речи. - М., 1992.

Спанатій Л.С. Ораторське мистецтво. - Миколаїв, 1999.

Фаріон І. Мова – краса і сила: суспільно-креативна роль української мови в ХІ – середині ХІХ ст.. – Л., 2007.

14. Інформаційні ресурси

1. Словники України - інтегрована лексикографічна система: Парадигма, транскрипція, фразеологія, синонімія, антонімія. – Український мовно-інформаційний фонд, 2001.

	2. Теледизайн: Мультимедійний довідник. – ПП «Рай», 2003.													
	1.													
Тривалість курсу	_____ год.													
Обсяг курсу	__ годин аудиторних занять. З них _____ годин лекцій, _____ годин лабораторних робіт/практичних занять та _____ годин самостійної роботи													
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде : <ul style="list-style-type: none"> - знати: зміст основних понять, пов'язаних із усним мовленням; особливості побудови тексту для усних ЗМІ; особливості типових орфоепічних помилок, психологічні причини авторських помилок, найважливіші норми підготовки усного тексту. - вміти : враховувати специфіку підготовки текстів для усних ЗМІ, виявляти помилки в сучасних усних ЗМІ, вміти їх усувати; редагувати тексти, призначені для радіо та телебачення; у власній практиці зважати на специфіку норм усної мови. 													
Ключові слова	Вербальне мовлення, невербальне мовлення, синтагматичне членування тексту, актуальне членування речень, наголошування слів, асиміляція звуків.													
Формат курсу	Очний													
	Проведення лекцій, лабораторних робіт та консультацій для кращого розуміння тем													
Теми	<p style="text-align: center;">1. Програма навчальної дисципліни</p> <p>Змістовий модуль 1. Особливості вербального усного мовлення.</p> <p>Тема 1. Диференціація писемної та усної форм української мови.</p> <p>Тема 2. Норми культури усного мовлення.</p> <p>Тема 3. Синтагматичне та актуальне членування речень.</p> <p>Змістовий модуль 2. Особливості невербального усного мовлення.</p> <p>Тема 4. Техніка мови журналіста.</p> <p>Тема 5. Параметри паралінгвістики в мовленні журналіста.</p> <p style="text-align: center;">4. Структура навчальної дисципліни</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td rowspan="3" style="width: 30%; text-align: center;">Назви змістових модулів і тем</td> <td colspan="4" style="text-align: center;">Кількість годин</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">Денна форма</td> <td colspan="2" style="text-align: center;">Заочна форма</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Усьо</td> <td style="text-align: center;">у тому числі</td> <td style="text-align: center;">Усьо</td> <td style="text-align: center;">у тому числі</td> </tr> </table>	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				Денна форма		Заочна форма		Усьо	у тому числі	Усьо	у тому числі
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма		Заочна форма											
	Усьо	у тому числі	Усьо	у тому числі										

	го	л	п	ла	ін	с	го	л	п	ла	ін	с
	б	д	р	б	д	р	б	д	р	б	д	р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Особливості вербального усного мовлення.												
Тема 1. Диференціація писемної та усної форм української мови.	4	2	2									
Тема 2. Норми культури усного мовлення.	4	2	2									
Тема 3. Орфоепічні норми як основні в усному мовленні.	4	2	2									
Тема 4. Лексичні норми усного журналістського мовлення.	4	2	2									
Тема 5. Особливості використання морфологічних засобів у журналістських матеріалах.	4	2	2									
Тема 6. Синтаксис усного мовлення.	4	2	2									
Тема 7. Синтагмантичне та актуальне членування речень.	4	2	2									
Разом – зм. модуль 1	28	14	14									
Змістовий модуль 2. Особливості невербального усного мовлення.												
Тема 8. Техніка мови журналіста.	4	2	2									

Тема 9. Параметри паралінгвістики в мовленні журналіста.	4	2	2											
Тема 10. Види жестів.	4	2	2											
Тема 11. Особливості поєднання вербального та невербального мовлення.	4	2	2											
Тема 12. Вербальна та невербальна мова в усних різномісних текстах.	4	2	2											
Разом – зм. модуль 2	20	1 0	1 0											
Усього годин	64	3 2	3 2											

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми
1.	Особливості усного мовлення. Ситуативний чинник в усному мовленні.
2.	Орфоепічні норми як основні в усному мовленні. Загальна характеристика норм культури усного мовлення.
3.	Особливості журналістської лексики. Нові тенденції в лексиці ЗМІ.
2.	Особливості використання морфологічних засобів у журналістських матеріалах.
3.	Синтаксичні особливості текстів, призначених для усного мовлення
6.	Особливості редагування текстів, призначених для усного мовлення.

7.	Засоби вираження актуального членування журналістського тексту.	
8.	Техніка мови журналіста як визначальний фактор доступності мовлення	
9.	Паралінгвальне мовлення в журналістиці.	
10.	Жести та особливості їх застосування в журналістській практиці.	
11.	Особливості поєднання вербального та невербального мовлення.	
12.	Вербальна та невербальна мова в усних різнотипних текстах.	
Разом		2

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми
1.	Опрацювати рекомендовану літературу. Законспектувати окремі положення.
2.	Виконати завдання 7 – 32 з посібника Л. І. Конюхової «Українська мова в засобах масової інформації».
3.	Виконати тестові завдання 393 – 460 з посібника Л. І. Конюхової «Українська мова в засобах масової інформації».
4.	Відредагувати тексти, підготувати їх для усного мовлення (завдання 33 з посібника Л. І. Конюхової «Українська мова в засобах масової інформації»).
5.	Відредагувати тексти, підготувати їх для усного мовлення (завдання 37- 53 з посібника Л. І. Конюхової «Українська мова в засобах масової інформації»).
6.	Проаналізувати усне мовлення відомих журналістів та зробити висновки про чинники успішного мовлення.
7.	Підготувати наукову доповідь на тему «Чинники успішного мовлення журналістів».
8.	Підготувати журналістський виступ на суспільно важливу тему,

		застосовуючи вербальні й невербальні способи активізації уваги слухача.	
	Разом	Доцільно подавати у формі СХЕМИ КУРСУ**	
Підсумковий контроль, форма	іспит/залік в кінці семестру/року письмовий/тестовий/усний/комбінований		
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з мовознавчих _____ дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату _____, розуміння джерел _____		
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки, тьюторство* , навчальні спільноти і т. д.) проектно-орієнтоване навчання, дискусія *Завдання тьютора – побудова освітнього простору як простору прояву пізнавальних ініціатив та інтересів студентів і створення індивідуальної освітньої траєкторії. Тьютор встановлює зі студентами партнерські стосунки, забезпечуючи психологічну підтримку під час навчання, організовує їх освітню діяльність, представляє академічні інтереси студентів на факультеті. Тьюторський супровід, націлений на реалізацію принципу індивідуалізації в освіті, сприяє найбільш повному розкриттю особистісного потенціалу студента за умови встановлення суб'єктних відносин, в яких кожна сторона бере на себе відповідальність за свій вибір.		
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни. Вивчення курсу може не потребувати використання програмного забезпечення, крім загальнозживаних програм і операційних систем.		
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо : 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів_25_____ • контрольні заміри (модулі): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів_25_____ • іспит/залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів_____ Підсумкова максимальна кількість балів __100__ Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно,		

	<p>буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до заліку чи екзамену.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Правила вимови голосних звуків. 2. Правила вимови приголосних звуків. 3. Правила асиміляції приголосних. 4. Особливості наголошування. 5. Правила наголошування іменників. 6. Правила наголошування прикметників. 7. Правила наголошування дієслів. 8. Інші правила наголошування. 9. Лексичні норми в усній мові. 10. Особливості структури журналістського тексту, призначеного для усних ЗМІ. 11. Правила синтагматичного членування тексту. 12. Партитура тексту. 13. Правила невербальної мови. 14. Особливості жестикулювання в ЗМІ. 15. Особливості інтонування тексту.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

*ПРИМІТКА

Зовнішня форма вираження силабусу може бути відмінною та поданою до візуального сприйняття не лише у формі таблиці. Бажаним є дотримання самої структури. Можливе наповнення силабусу додатковими розділами із розширенням інформації про курс. Запропонована форма є лише зразком.

*** Схема курсу*

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, дискусія, груповою робота)	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання

